

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 59

van **ROOSMARIJN BECKERS**

datum: 16 oktober 2023

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Buitengewoon onderwijs - Capaciteit

Op woensdag 4 oktober zond de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) naar aanleiding van haar oktobertelling een mededeling over de stand van zaken binnen haar scholen, met een specifieke focus op de situatie in het buitengewoon onderwijs. Het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs blijft immers fel stijgen. In het schooljaar 2022-2023 zaten er in het buitengewoon kleuter-, lager en secundair onderwijs van OVSG samengeteld 5891 leerlingen. Op 1 september 2023-2024 stond de teller op 6186 leerlingen. Dat betekent een stijging met 5% op een jaar (ter vergelijking: de stijging van het globale leerlingenpubliek van OVSG bedraagt slechts 0,12%). Ten opzichte van 2018 is het leerlingenaantal in hun buitengewoon onderwijs zelfs met 20% gestegen.

Door het plaatstekort is dat cijfer echter slechts het topje van de ijsberg. In Antwerpen alleen al staan meer dan 460 kinderen op een wachtlijst, maar ook in de rest van Vlaanderen is er plaatstekort en dikt de wachtlijst aan. Het gevolg is dat een heleboel kinderen ofwel in het gewoon onderwijs terechtkomen, ofwel gewoon thuisblijven. In beide gevallen missen kwetsbare kinderen onderwijskansen. Dat zet druk op hun ouders, die vaker thuis moeten blijven en niet kunnen gaan werken, maar ook op de scholen waar deze leerlingen niet op hun plek zitten.

Op termijn dreigt het tekort nog groter te worden. Aangezien de procentueel sterkste stijging bij de jongste leerlingen zit, dus in het buitengewoon kleuteronderwijs waar we een verdubbeling zien op een half decennium, is de verwachting dat we dat meeraantal ook de komende 10 à 12 jaar verder zullen meedragen. OVSG vraagt daarom dan ook om de capaciteit structureel aan te pakken. Structurele investeringen zijn broodnodig, maar een werk van lange adem. Veel steden en gemeenten doen volgens OVSG al inspanningen en openen nieuwe scholen voor buitengewoon onderwijs, maar lopen ter zake ook op hun (financiële) limieten.

Ook bij andere koepels klinken soortgelijke geluiden in de schoot van hun oktobertellingen. Zo merkt Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KOV) ook een onafgebroken stijging binnen haar buitengewoon onderwijs sinds september 2018. Vooral in het kleuteronderwijs zien ze weerom een sterke stijging tussen 2023-2023 en 2023-2024 van maar liefst 5,3%. Ook in het secundair onderwijs is er een grote stijging met 459 leerlingen, zijnde 3,3%. Idem dito bij het GO! waar men stijgingen noteert van 7,7% in het buitengewoon kleuter-, 2,8% in het buitengewoon lager en 4,1% in het buitengewoon secundair onderwijs.

Inzake de capaciteitsmiddelen keurde de Vlaamse Regering op de ministerraad van 25 februari 2022 de verdeling van de capaciteitsmiddelen scholenbouw voor 2022, 2023 en

2024 goed. Zij baseerde zich daarvoor op de resultaten van de driejaarlijkse capaciteitsmonitor die eind 2021 werd opgeleverd. De Vlaamse Regering maakte daarbij ook een specifieke enveloppe vrij voor het buitengewoon onderwijs. Van het totaalbudget van 180 miljoen euro zou er 25 miljoen euro naar het buitengewoon onderwijs (basis en secundair) gaan, goed voor 1800 extra plaatsen.

1. Hoe evalueert de minister deze trend en de desbetreffende opmerkingen van de onderwijskoepels, in het bijzonder deze van OVSG?
2. Hoeveel extra plaatsen zijn er in de jaren 2022 en 2023 tot op heden in totaliteit bij gecreëerd in het buitengewoon onderwijs? Hoeveel van die beloofde 1800 extra plaatsen zijn dus al gerealiseerd en hoeveel moeten er nog gerealiseerd worden?
3. Welk aandeel van de extra capaciteit in het buitengewoon onderwijs betreft structurele duurzame plaatsen door scholenbouw en -renovatie? Welk aandeel daarvan betreft plaatsen gecreëerd door huursubsidies of tijdelijke infrastructuurmaatregelen?
4. Om een nieuwe school buitengewoon basisonderwijs te programmeren, moesten er tot voor kort ten minste twee types ingericht worden. Artikel 34 van het decreet over diverse maatregelen voor het onderwijs (besproken in commissie in juni 2022) maakte het structureel mogelijk om een nieuwe school voor buitengewoon basisonderwijs te kunnen oprichten met slechts 1 type (weliswaar met enkele voorwaarden afhankelijk per soort type, zo moet er o.a. worden aangetoond dat er effectief een capaciteitstekort is in het buitengewoon onderwijs in de regio).

In hoeverre heeft die maatregel al zoden aan de dijk gebracht? Zijn er daardoor effectief nieuwe/extra scholen voor buitengewoon onderwijs opgericht?

5. In hoeverre is die middelenverdeling van de ministerraad van 25 februari 2022 en vooral die capaciteitsmonitor van 2021 nog voldoende accuraat als het gaat over de leerlingenaantallen en tendensen in het buitengewoon onderwijs? Is er ter zake geen herziening nodig gezien die stijgende aantallen in het buitengewoon onderwijs?
6. In de Septemberverklaring 2023-2024 werd een (terechte) bijkomende financiering aangekondigd voor het leerlingenvervoer in het bijzonder onderwijs, wat ook uitgebreid aan bod kwam in het debat in de plenaire vergadering, maar over de capaciteit van het buitengewoon onderwijs op zich is er quasi niks gezegd.

Komt er deze legislatuur in de schoot van de komende begroting nog een extra financiële stimulans voor het buitengewoon onderwijs om meer klaslokalen en faciliteiten te bouwen, tijdelijke structuren op te zetten en/of bestaande faciliteiten te renoveren?

7. Welke eventuele andere maatregelen neemt de minister om het alsmaar groeiende capaciteitstekort in het buitengewoon onderwijs aan te pakken en zo alle kinderen terecht te laten komen in een school die hun de beste kansen geeft?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 59 van 16 oktober 2023

van **ROOSMARIJN BECKERS**

1. Uit de evolutie van de inschrijvingscijfers tijdens de voorbije schooljaren blijkt inderdaad een toename van de leerlingenaantallen in het buitengewoon onderwijs.

Algemeen lijkt zich een stijgende trend voor te doen van het aantal geïdentificeerde leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, zowel in het gewoon als in het buitengewoon onderwijs. De Vlaamse Regering hanteert daarbij het principe van gewoon onderwijs als het kan en buitengewoon onderwijs als het nodig is. Daarom blijven we investeren in de capaciteit van het buitengewoon onderwijs. Zo zijn we deze legislatuur gestart met 47.000 plaatsen in het buitengewoon onderwijs. Vandaag zijn het er 53.500.

2. Bij de selectie in 2022 is over twee selectierondes heen een bedrag van 43.536.288 euro toegewezen aan projecten buitengewoon onderwijs waarmee in totaal 1.454 extra plaatsen worden gepland.
3. De voorziene capaciteit via de in 2022 geselecteerde capaciteitsprojecten buitengewoon onderwijs – zoals vermeld in vraag 2 betreft structurele duurzame plaatsen.

Bij de oproep voor huursubsidies in 2021 werd aan 5 scholen buitengewoon onderwijs een huursubsidie toegewezen, waarmee in totaal 109 extra plaatsen buitengewoon basisonderwijs en 25 extra plaatsen buitengewoon secundair onderwijs worden voorzien vanaf de opstart van de huurperiode.

4. Er werden vorig schooljaar verschillende aanvragen ingediend voor de oprichting van een school met slechts één type. Voor het buitengewoon basisonderwijs waren dit 4 aanvragen; twee aanvragen voor type 2 en twee voor type 3. Voor het buitengewoon secundair onderwijs werd er ook één school opgericht met één opleidingsvorm. Het gaat om een nieuwe school voor opleidingsvorm 4 type 3.
5. Bij verdeling op 25 februari 2022 werd uitgegaan van de capaciteitsmonitor van 2021. Momenteel loopt een oproep voor een overheidsopdracht om een nieuwe capaciteitsmonitor af te nemen in 2024. Het spreekt voor zich dat gebruik gemaakt zal worden van de meest recente data die voorhanden zijn.

- 6-7. Er is financiële ondersteuning om scholen te stimuleren om extra capaciteit te creëren in het gewoon en buitengewoon onderwijs. Er is gericht een financiële ondersteuning toegekend in het schooljaar 2022-2023 aan scholen die op korte termijn extra capaciteit creëerden in type 2, 3 of 9 of in opleidingsvorm 1 en 2 bij diezelfde types. Voor dit schooljaar 2023-2024 is de focus gelegd op type 2 en 3 of in opleidingsvorm 1 en 2 bij diezelfde types die extra capaciteit creëerden en is er daarvoor gericht extra werkingsbudget toegekend. Het budget hiervoor is recurrent voorzien in de begroting. Ook voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2024-2025 kan extra werkingsbudget toegekend worden aan scholen die extra capaciteit creëren.

Naast bovenstaande maatregelen stelt het decreet leersteun het stimuleren van samenwerking tussen gewoon en buitengewoon voorop, en bieden gemengde campussen veel mogelijkheden.